

Veselin Vukotić
www.vukotic.net

Lovćen

Strah me je posljedica gubljenja duha na male narode – oni se mogu boriti samo duhom, ne brojem i snagom veličine!... Nema ličnosti, nema dostojanstva u čovjeku bez duha... Koliko god da ima lančića oko vrata, kafića, jahti... A inercija upravo sve više vodi mlade ka tom svijetu... Istina, ne samo kod nas...

Inercija je jedna od pojava koja sve više zarobljava um ljudi u Crnoj Gori. „Ne mijenjaj!“ „Drži se sigurnog puta – gdje svi tu i ti!“ „Ne izdvajaj se!“ „Skloni se u masu, gomilu, sakrij se iza kompjutera!“ „Siguran državni posao...“ „Ne rizikuj!“... To su neke „društvene zapovijesti“, koje pojavno hrane inerciju. Što je hrani iznutra? Inerciju shvatam kao nedostatak hrabrosti duha, nedostatak mašte i ambicije, kao nedostatak okrenutosti sebi i upoznavanja sebe, nedostatak vizije... Šta je društvo tradicionalnije – to je učenje kroz imitaciju tradicionalnog iskustva sve prisutnije... „Tako je radio i mislio moj otac, tako je radio njegov otac...“ Iako smo pojavno promijenili život usljed moderne tehnologije, mnoge stvari su ostale iste. Neke se i pogoršale. **Osjećaj budućnosti** većine mladih, naprimjer.

Kako shvatiti podatak (istina, više je procjena) da 70-75% maturanata nije imalo ideju šta će da upiše par dana pred početak upisa na univerzitet? Mislim da danas za mladog čovjeka nema važnije odluke od izbora područja buduće profesije. Ne želim da govorim o posljedicama takve odluke samog pojedinca; a one su ozbiljne. Ukazujem samo na potrebu da se ta pojava analizira sa stanovišta posljedica na dalji razvoj našeg društva...

Smatram da se ne smije dočekati sljedeća školska godina sa ovakvom inercijom u pogledu **pripreme srednjoškolaca za donošenje te važne odluke**. Govorim pripreme, ne upisne politike (koja je takođe zrela za ozbiljne analize). Više razgovora sa srednjoškolcima, tribina, predavanja, debata. Tu su mediji, univerziteti, državna tijela... Plašim se da mlad čovjek koji nije svjestan značaja takve odluke za svoj život (bez **osjećaja za svoju budućnost**) teško sutra može biti ozbiljan i dovoljno hrabar da donosi važne odluke, u svojstvu menadžera, političara, roditelja, zaposlenog... Uvijek će odlučivati inercijom, uvijek oslonjen na tuđi, preovlađujući način razmišljanja. Živjeće u kalupu, zarobljen navikama, u svijetu koji se mijenja svakih 5-6 godina... Kada se to sve što se dešava u glavi mladog čovjeka stopi u ambijent mekdonaldizacije svijeta („sve je svuda isto“), onda se gubi duh i to **plemstvo duha individue!**... Postajemo automati i živimo po „uputstvima za upotrebu života“.

Kako razbijati inerciju? Kako razbijati nauk da se sve očekuje od drugoga? Zaista, inerciju i treba shvatati kao uporno bježanje od sebe i očekivanje od drugoga!... Odavno sam na tom

„mikro“ nivou nalazio neke „svoje metode“ kako razbuktati emociju, ambiciju, maštu, intuiciju studenta, a preko toga i njegov pogled iz **budućnosti na sebe** samoga... Možda je to razlog prepoznatljivosti danas već ozbiljnih ljudi koji se vezuju za našu školu!... Naravno, ljudi u nas po inerciji kritikuju sve što je van njihovog kalupa i naviknutog mišljenja... Između ostalog kalup rađa strah od svega što je van kalupa.

Lovćenska trka studenata je npr. jedan od tih, na prvi pogled sitnih, događaja za razbijanje kalupa... Svakako, za veliki broj ljudi sa strane to je trčanje, bez poruke i razvijanja individualizma. Za nas nije... To je jedan u nizu pokušaja da se razbiju navike i da se studenti od početka razvijaju kao ličnosti... Ne da budu samo broj tokom studija, kao i nakon njih... Činjenica da nastava počinje odmah nakon upisa fakulteta već ukida inerciju da to uvijek počinje u septembru (navika iz osnovne i srednje škole). Zašto počinje baš 04. jula? Simbolično – to je dan slobode, dan borbe za slobodu. A sloboda je uvijek vezana za pojedinca, za individuu! Dana 04. jula prije oko 4000 godina je Mojsije donio odluku o oslobođenju Jevrja od Egipćana; godine 1776. donijeta je Deklaracija o nezavisnosti SAD, a 04. jula 1941.godine odluka o dizanju ustanka protiv fašista na našim prostorima – Dan borca...

Sloboda je nešto što razbija inerciju. Kao što je inercija hobotnica za slobodu, s druge strane... Već na početku: ključna vrijednost jeste **SLOBODA**...: Slobode nema bez poštovanja pravila – trka po pravilima... Od Ivanovih korita do vrha Lovćena – skoro 7 kilometara i 462 stepenice... Sa 1300 na skoro 1800 metara nadmorske visine... Uspon... Sunce jako grije... Treba stići na prvi čas – tačno u 13h! Ispred Njegoša!... Prvi dobijaju stipendiju za školarinu – besplatno školovanje, 1500 EUR... Najhrabriji kreću trkom... Oni drugi laganije, uplašeni da ne mogu stići na vrh... Ali nema više odustajanja... Narandžaste majice izvirkuju iz sočnog zelenila Lovćenske gore... Začudeni turisti... Umor i radost pobjednika... „Da javim tati i mami.“

Imam osjećaj da je zadovoljstvo onih koji su stigli posljednji ne manje od zadovoljstva pobjednika. Pobjednik je prvi u trci sa drugima – ovi posljednji su se borili sa sobom i pobijedili sebe – **MOGU I JA!**... Svi su pobjednici – to sebi priznaju na krovu Crne Gore... Važan trenutak u životu – biće shvaćen možda tek nakon 30-te godine života. Zašto Lovćen? Njegoš?... Zar to nije simbol slobode i plemenitosti duha? Zar mlad čovjek ne treba da makar za trenutak zaviri u korijene sopstvenog duha? A još više da počne da ga u sebi otkriva i razbuktava!

Na koje životne lekciju upućuje ova trka – jeste prvo predavanje... „Oro gnjezdo vrh timora vije, jer slobode u ravnici nije!“ (Mažuranić)... Navikavati se na visinu – odnosno **imati ambiciju**: Lovćen, Mont Blan, Mont Everest... I kako kaže Njegoš – osvajanje kosmosa! Za visinu treba hrabrost – petlja!... Da li je neko umjesto Vas istrčao na vrh Lovćena? Mama, tata, prijatelji sa Facebooka?... Nije! Poruka: **U životu se oslanjaj na sebe i svoju snagu – ne očekuj da ti drugi rješava probleme...** Da li je teško istrčati do vrha Lovćena? **Uh, uh, uh...** U životu nema crvenih ćilima do vrha! Borba, napor, znoj, suze... Da li je **lakše osvojiti vrh ili ostati na vrhu?**... Na vrhu je malo mjesta, a pretendenta mnogo... Duvaju vjetrovi sa svih

strana! Grmi, sijeva... Tako je i u životu. Da biste ostali na vrhu *potreban vam je stalan rad, rad, rad... Zar se sa vrha ne vidi dalje?* Danas vidite Boku, čak i Durmitor!... Da li uvijek?... Samo kad je vrijeme vedro! A kad je čovjeku „vedro u glavi“?... *Znanje, razbijanje oblaka neznanja* je sljedeća životna poruka... I nekoliko turista sluša predavanje, fotografije, kasnije razgovataju sa studentima.: Neobičnost koju pozdravljaju...

„Ako se držite ovih životnih lekcija možete postati junak novog doba!“ **JUNAK!** Zar to nije uvijek bilo na cijeni u Crnoj Gori? Jeste, ali ne zaboravite riječi Marka Miljanova (oduševljenje među nekoliko studenata iz Kuča): „*Junak čojku konja vodi!*“... *Budimo prvo LJUDI, pa sve ostalo...* Ručak, druženje, sport...

Da li čak i jedna trka može pomoći da se mlad čovjek zagleda u sebe?